

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

รูปแบบการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive study) เพื่อศึกษาการวัดและประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัยเรียนอายุ 6 – 11 ปี ในจังหวัดเชียงใหม่ เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึง มีนาคม 2548

สถานที่ในการศึกษา

คือ โรงเรียนระดับประถมศึกษาจำนวน 997 แห่งในจังหวัดเชียงใหม่ คัดเลือกโรงเรียนที่ทำการศึกษาโดยแบ่งเป็น 3 เขต คือ เขตเมือง กึ่งเมืองและเขตชนบท กำหนดคุณสมบัติโรงเรียนในแต่ละเขตดังนี้

1. เป็นโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมากเป็นอันดับ 1 และ อันดับ 2 ของอำเภอ
2. บุคลากรครูในโรงเรียนได้รับการอบรมเรื่องความฉลาดทางอารมณ์
3. ผู้บริหารโรงเรียนให้ความร่วมมือในการศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้เลือกโรงเรียนในเขตเมือง คือ โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ และโรงเรียนพุทธิโสภณ ในอำเภอเมือง โรงเรียนในเขตกึ่งเมืองคือ โรงเรียนวัดเวฬุวัน และโรงเรียนบ้านปากเหมือง ในอำเภอสารภี โรงเรียนในเขตชนบท คือ โรงเรียนศรีจอมทองและโรงเรียนไทยรัฐวิทยาควม (บ้านหนองอาบช้าง) ในอำเภอจอมทอง

ประชากร

คือ นักเรียนระดับประถมศึกษาอายุ 6 – 11 ปี ใน 6 โรงเรียนเป้าหมาย มีจำนวนทั้งสิ้น 5,743 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ทำการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ ตารางของ Krejcie and Morgan ได้เท่ากับ 357 คน (Krejcie, R.V. & Morgan, D.W, 1970) และกำหนดคุณสมบัติของนักเรียนที่จะเป็นกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ไม่มีประวัติโรคเรื้อรัง หรือ โรคทางจิตที่อยู่ระหว่างการรักษา
2. บิดามารดาหรือผู้ปกครอง อนุญาตให้เข้าร่วมการศึกษาและเด็กนักเรียนยินดีร่วมการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ คัดเลือกโดยวิธีการแบ่งโควต้าตามเขตการศึกษาของโรงเรียนและชั้นที่นักเรียนศึกษาอยู่ คือ ประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ชั้นละ 10 คน โดยการสุ่มตัวอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่าง 60 คน ในแต่ละโรงเรียน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเท่ากับ 366 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ และการพักอาศัยของเด็ก ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบคำถามปลายปิด ให้เลือกตอบจำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กอายุ 6 – 11 ปี ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งประเมินคุณลักษณะใน 3 ด้าน คือ ด้านดี เก่ง และสุข มีคำถามในแบบประเมินรวม 60 ข้อ จำแนกได้ดังนี้

ด้านดี เป็นความพร้อมทางอารมณ์ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น มี 23 ข้อ โดยประเมินจาก

การควบคุมอารมณ์	จำนวน 7 ข้อย่อย
การใส่ใจและเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น	จำนวน 9 ข้อย่อย
การยอมรับผิด	จำนวน 7 ข้อย่อย

ด้านเก่ง คือความพร้อมที่จะพัฒนาตนไปสู่ความสำเร็จ มี 19 ข้อ โดยประเมินจาก

การมุ่งมั่นพยายาม	จำนวน 7 ข้อย่อย
การปรับตัวต่อปัญหา	จำนวน 6 ข้อย่อย
การกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม	จำนวน 6 ข้อย่อย

ด้านสุข คือความพร้อมทางอารมณ์ที่ทำให้เกิดความสุข มี 18 ข้อโดยประเมินจาก

ความพอใจในตนเอง จำนวน 6 ข้อย่อย

การรู้จักปรับใจ จำนวน 6 ข้อย่อย

ความรื่นเริงเบิกบาน จำนวน 6 ข้อย่อย

ลักษณะของคำถามมีทั้งคำถามเชิงบวก และเชิงลบ และมีตัวเลือกให้ตอบ 4 ระดับ แบ่งได้เป็น

2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คำถามเชิงบวก มีทั้งหมด 45 ข้อ และให้คะแนนดังนี้

ไม่เป็นเลย ให้ 1 คะแนน

เป็นบางครั้ง ให้ 2 คะแนน

เป็นบ่อยครั้ง ให้ 3 คะแนน

เป็นประจำ ให้ 4 คะแนน

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ข้อ

1 , 2 , 3 , 7 , 8 , 9 , 10 , 11 , 12 , 14

15, 16, 17 , 18 , 19 , 21 , 22 , 23 , 24 , 25

26, 27 , 30 , 31 , 32 , 33 , 34 , 35 , 36 , 37

38 , 39 , 43 , 44 , 45 , 46 , 49 , 50 , 51 , 55

56 , 57 , 58 , 59 , 60

กลุ่มที่ 2 คำถามเชิงลบมีทั้งหมด 15 ข้อ และให้คะแนนดังนี้

ไม่เป็นเลย ให้ 4 คะแนน

เป็นบางครั้ง ให้ 3 คะแนน

เป็นบ่อยครั้ง ให้ 2 คะแนน

เป็นประจำ ให้ 1 คะแนน

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ข้อ

4 , 5 , 6 , 13 , 20 , 28 , 29 , 40 , 41 , 42 , 47 , 48 , 52 , 53 , 54

การควบคุมคุณภาพเครื่องมือ

แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์นี้ ได้ผ่านการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นจากกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ในด้านดี เก่ง

สุขและโดยรวม คือ 0.75, 0.76, 0.81 และ 0.85 ตามลำดับ และค่าความเชื่อมั่นแบบแบ่งครึ่ง (Split – half reliability) ในด้านดี เก่ง สุข และภาพรวมคือ 0.83, 0.86, 0.71 และ 0.84 ตามลำดับ (กรมสุขภาพจิต, 2545) และเพื่อเป็นการทดสอบความเชื่อมั่นในระดับพื้นที่ที่จะทำการศึกษา ผู้ศึกษาจึงได้นำแบบประเมินไปทดลองสัมภาษณ์นักเรียนโรงเรียนวัดสวนดอก ซึ่งมีนักเรียนที่มีที่พักอาศัยทั้งในเขตเมือง กึ่งเมือง และชนบท จำนวนทั้งสิ้น 72 คน และนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้เท่ากับ 0.94

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรม คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งผู้ศึกษาได้ชี้แจงวัตถุประสงค์และขั้นตอนของการรวบรวมข้อมูลให้แก่ผู้ปกครอง ครู และนักเรียนโดยละเอียด การเก็บข้อมูลในครั้งนี้เป็นความลับระหว่างผู้ให้ข้อมูลและผู้จัดเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ผลแสดงในลักษณะภาพรวมโดยไม่ระบุข้อมูลแต่ละบุคคล และนำผลไปใช้ในการศึกษาเท่านั้น

การรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ศึกษานำหนังสือจากประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึง ผู้บริหารโรงเรียนเป้าหมายทั้ง 6 โรงเรียน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การศึกษา และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อได้รับอนุญาตแล้วผู้ศึกษาได้ติดต่อประสานงานกับคุณครูแต่ละชั้นเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้ศึกษาได้ติดต่อประสานงานกับผู้บริหารของสถานศึกษาและครูประจำชั้น พร้อมอธิบายวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยนำแบบประเมินไปสัมภาษณ์นักเรียนอายุ 6 – 11 ปี เพศชายและเพศหญิงอย่างละ 5 คนต่อชั้นเรียนรวม 6 ชั้นเรียนใน 1 โรงเรียนรวม 6 โรงเรียนในการศึกษาครั้งนี้ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 1 เดือน

3. รวบรวมแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ได้ จำนวน 366 ฉบับ ได้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์เกินจากที่กำหนดไว้ 360 ฉบับ โดยได้รับการร้องขอจากโรงเรียนในเขตชนบทที่ต้องการให้มีการศึกษาในเด็กเพิ่มขึ้นจำนวน 6 ราย

4. นำแบบสัมภาษณ์มาตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

1. ข้อมูลทั่วไป ใช้สถิติพรรณนาหาค่าความถี่และร้อยละ

2. ข้อมูลการประเมินระดับความฉลาดทางอารมณ์ นำคะแนนที่ได้ไปแปลงเป็นคะแนนมาตรฐาน คะแนนที่ (T-Score) ตามตารางเปรียบเทียบคะแนนที่ได้กับเกณฑ์ปกติคะแนนที่ (T-Score Norms) ของความฉลาดทางอารมณ์แต่ละด้าน (ภาคผนวก ก) คัดคะแนนความฉลาดทางอารมณ์รวม โดยนำคะแนนที่ทั้ง 9 ด้าน รวมกันหารด้วย 9 (คะแนนที่ข้อ 1.1+1.2+1.3+2.1+2.2+2.3+3.1+3.2+3.3) / 9 แล้วกรอกคะแนนลงในตารางการแปลผล

3. จัดระดับคะแนนตามการกำหนดของกรมสุขภาพจิต (ภาคผนวก ก) โดยนำค่าคะแนนที่ได้ปรับเป็นคะแนนที่มาตรฐาน แล้วหาค่าความถี่และร้อยละ นำมาจัดเป็นระดับของคะแนน 3 ระดับ ดังนี้

คะแนนที่ตั้งแต่ 50 ขึ้นไป หมายถึงเด็กมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ควรส่งเสริมและรักษา คุณลักษณะนี้ให้คงไว้

คะแนนที่ 40 – 49 หมายถึง เด็กควรได้รับ การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ในด้านนั้นๆ ให้ดียิ่งขึ้น ผู้ใหญ่ควรร่วมกันส่งเสริมให้เด็กมีความฉลาดทางอารมณ์ในด้านนั้นๆอย่างต่อเนื่อง

คะแนนที่ ต่ำกว่า 40 คะแนน หมายถึง เด็ก จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในด้านนั้นๆ ให้ดียิ่งขึ้น ผู้ใหญ่จำเป็นต้องช่วยกันเอาใจใสพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็กอย่าง จริงจังและสม่ำเสมอ

4. เปรียบเทียบระดับคะแนนเฉลี่ยของความฉลาดทางอารมณ์ระหว่างพื้นที่ของสถานศึกษาในเขตเมือง เขตกึ่งเมืองและเขตชนบท ใช้สถิติ one - way ANOVA